

ΕΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στο φιλολογικό του περιοδικό «Ἀθήνα καὶ Ρώμη», δ κ. Παβολίνης δημοσιεύει βιβλιοκρισίαν γιὰ τὴ γνωστὴν στοὺς ἀναγνώστες μας «Χρηστομάνθεια» τοῦ κ. Μπριγκέντη. Ὁ σοφὸς Ἰταλὸς κριτογράφος δὲ βρίσκει καὶ τόσο δικαιολογημένα τὰ λεγόμενα τοῦ πατριώτη του, πὺς πάσκιζε τάχα νὰ βγάλῃ τὴ Χρηστομάνθειά του ἀσπροπρόσωπη μπροστὰ στοὺς καθαρολόγους, χωρὶς νὰ ἐξοστράκισῃ τοὺς δημοτικιστάδες. Κι ἂν εἶχε αὐτὸ τὸ σκοπὸ, πάλι δὲν τονί πέτυχε· γιὰτὶ κοντὰ στὰ 86 ποιήματα τῆς δημοτικῆς ἔχει τυπωμένα μονάχα 12 τῆς καθαρεύουσας, καὶ ὅσο γιὰ τὰ πεζογραφήματα, διπλάσι 84 σελίδες γιὰ τὴ δημοτικὴν, τυπώθηκαν 57 μονάχα στὴν καθαρεύουσαν. Νά, τώρα ποὺ ἔρχεται κ' ἡ Στατιστικὴ νὰ μᾶς λογαριάσῃ, μὲ τὰ ψυχρά της νοῦμερα, τίς νίκας ποὺ κερδίζουμε στὸν πόλεμον τὸ γλωσσικόν! Ὡς τόσο ὁ Παβολίνης, ἀρτιάζοντας τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ ἔργου τοῦ Μπριγκέντη (λόγου χάρι πὺς λησμένησε νὰ περιλάβῃ μερικὸς ἀπὸ τοὺς ἀναγνωρισμένους πιά λογογράφους μας) καὶ δείχνοντας εὐγενικὰ ποὺ χρειάζεται διόρθωμα, τελιώνει, σὰ δικαίος κριτής, μὲ τὴν παρατήρησιν: «Μὰ οἱ πολλὰς χάρες τοῦ βιβλίου ξεπερνοῦν καὶ πολὺ τὰ λίγα του ψεγάδια, καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ μπαίνει σὲ τιμητικὴ θέσιν πλάι στὰ παρόμοια δημοσιεύματα καὶ ἀπὸ κάποιαν ἀποψη τὰ συμπληρώνει.»

NEA BIBLIA

Ernest Psichari. — Terres de Soleil et de Sommeil. — Paris — Calmann Lévy — Editeurs — 1908.

«Βλέποντας τὸ γιὸ τοῦ Ψυχάρη καὶ τοῦ «Renan τὸν ἔγγονόν νὰ γράφῃ, τελειόφοιτος τοῦ Γυμνασίου ἀκόμα, πίνακα τῆς μυθολογίας τοῦ Ὁράτιου, μᾶς φαίνεται πὺς ἀπᾶμε πίσω σὲς ὥραιες μέρες τῆς Ἀναγέννησης μὲ τίς εὐγενικὰς ἐκείνες γενιὰς αὐτῶν λογίων, σὲς ὁποῖες ἡ ἀγάπη τῆς ἐπιστήμης εἴτανε κληρονομικὴ. Κι αὐτὸ εἶνα «κάτι ποὺ προξενεῖ εὐχρηστίστην σὲ ὅσους «καλλιτεροῦν τὰ σοβαρὰ χαρίσματα τοῦ Νοῦ.»

Αὐτὰ τὰ λόγια ἐνὸς πρόλογου τοῦ Anatole France στὸ βιβλιαράκι, ποὺ ἀπὸ δῶ καὶ 4 χρόνια, ἔβγαλε ὁ δευτερός γιὸς τοῦ Ψυχάρη (1) θυμήθηκα, σὰν εἶδα, τίς προβάλλες, τὴν προθήκη τοῦ βιβλίου—

(1) Index raisonné de la Mythologie d' Horace par Michel Psichari élève de philosophie au Lycée Condorcet. Paris. H. Welter, Editeur, 1904.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*)

Μὲ δ Ὁμός Κραυγὰς δὲν ἔρχεται κ' ἡ γυναίκα-δέρφη του χάει τὴν ὑπομονήν. Ἡ ὀργή της ξεσπάει ὀλάκερη στὴν ἀνιψιά, στὴν πομπιμένη. Σὰν τὸ κουτσὸ σκυλὶ τὴν πᾶει, ἀπὸ βρισιὰ τὴν κατακέφαλον δὲ θέλει νὰ τὴ δῇ στὰ μάτια της. Ἀν τὴ βρασταίει καὶ τὴν ἀνέχεται στὴν κούλια, τὸ κάνει ὅσο νερὸν ὁ πατέρας της, ὁ ἀνώτερος καὶ τῆς, νὰ τὴ δικάσῃ. Ὡς τότε πρέπει νὰ σερ εἰ μιά ζωὴ ὑπόδικη, δουλεύοντας νυχτόημερα, κρυμένη ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ κόσμου, περιφρονεμένη, βρώμενη, ἀνάλαλη, κουρελιασμένη. Ἀπ' τὸ φαγὶ ποὺ μαγειρεύει δὲν τρώει, στὴ φωτιὰ ποὺ ἀνάβει δὲν κάθεται, στὰ στρώματα ποὺ στρώνει καὶ σηκώνει δὲν κοιμάται. Ἡ μεριά κ' ἡ τάξη της εἶναι κάτω στὸ κατώγι. Νὰ τὸ

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 326.

πωλείου Ἐλευθεροδόκη, τὸ βιβλίον τοῦ πρώτου τοῦ γιου, τοῦ Ἐριέστου Ψυχάρη. «Χῶρες τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ Ὑπνου». Κι ἐφοῦ τὸ διάβασα, εἶδα πόσο δικίον εἶχε ὁ Anatole France καὶ πόσο χαίρεται κανεῖναι βλέποντας γερὰ καὶ ὠραία δέντρα, σὰν τὸ μεγάλο μας Ψυχάρη, ν' ἀπλώνουν τέτοια ὁμορφα κλαδιά.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι οἱ ἐντυπώσεις τοῦ ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ, ὅπου πῆγε, ὑπαξιωματικὸς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, μὲ μιὰ ἀποστολὴ ποὺ ἔκανε ἡ Γαλλία ἐκεῖ κάτω σὲ 1907. Θυμοῦμαι μάλιστα, νὰ διαβάσῃ σὲς φημερίδες πὺς ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, τὰ χαίρετῃς τὴν ἀποστολὴν στὸ γυρισμὸ της, συγχαίρει, σὲς λόγο ποὺ ἔβγαλε, ἰδιαίτερὰ τὸν Ε. Ψυχάρη, ὅχι μονάχα γιὰ τὴ δουλειὰ ποὺ ἔκανε λαμπρά, μὰ καὶ γιὰ τὸ κουράγιο ποὺ εἶχε, ἔρρωστος, νὰ μέλῃ σ' ἐκεῖνα τὰ κλίματα ὡς τὸ τέλος τῆς ἀποστολῆς καὶ ν' ἀκολουθήσῃ παντοῦ τοὺς συναδέλφους του.

Μιά μεγάλη καλλιτεχνικὴ χάρι φαίνεται σκορπισμένη σ' ὅλο αὐτὸ βιβλίον. Στὰ ταξίδια του σὲ χῶρες, ὅπως τὴν Ἀφρικὴ καὶ τὴν Ἀσίαν, στὴν ἐντύπωση ποὺ τοῦ προξενοῦν οἱ διαφορὲς φυλὲς τους, σὲς εἰκόνες ποὺ τοῦ παρουσιάζουν τὰ τοπεῖα, φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει μέσα του τὴν ποίησιν καὶ τῆς καλλιτεχνίας τὴν πνοήν. Δὲν τότε ξεπάζουν τόσο τ' αὐστηρίιστα θεάματα, ὅσο τότε συνεπαίρνει ἡ καλλιτεχνικὴ τους ἀποψη· ὅχι μόνο ἡ μεγάλου πρὸς φύσιν τότε μαγεύει, μὰ κ' οἱ ἀνθρώποι μὲ τὴ κορμικὴν ποὺ ἡ ντυμασὰ τῶν αἰῶνων δὲ χάλασε, τοῦ φαίνονται σὰ μπρούτζινα ἀγάλματα ζωντανεμένα.

Τότε μαγεύει· ἴπεται, σὰν τοὺς γνωρίσῃ, ἡ ἀπλότης καὶ ἡ φινέτσά τους, ἐκεῖνο τὸ ἀσύλληπτο αἶσθημα ποὺ γεννοῦν οἱ γυνεὲς ψυχὲς τους, σκεπασμένες μονάχα μὲ παιδικτικὴν πονηριά. Ἐνας φίλος μου, ποὺ ἔμεινε χρόνια στὴν Ἰντιά, μοῦ εἶλε πὺς ποτὲ ὁ κόσμος ὁ ἀρχαῖος τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Ρώμης δὲν τοῦ ξεσκεπάστηκε παρὰ σὰν τὴν εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ. Βλέποντας τοὺς ἀπογόνους τῶν ἱερατικῶν καὶ πολεμικῶν τάξεων, ποὺ τὸ αἷμα τους ἔμεινε μὲς τοὺς αἰῶνες ἀμόλυτο, σήμερα ἀπλούς θυρωροὺς ἢ στρατιώτες, μισόγυμνοι τὸ πρωῒν, ὅτε ἀπὸ τῶν γραφείων καὶ μαγαζιῶν τίς ὁτοές, τραγοῦ διστὰ νὰ σιγοδιαβάσουν τὰ ἱερὰ τους ἔπη, ἢ νὰ κουβεντιάσουν μὲ τὸ ἥμερον καὶ φινὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια, ἢ νὰ λουζοῦνται καὶ νὰ καλλωπίζονται καὶ

μὲς τὸ στρατῶνα νὰ γυμνάζονται, νὰ παίζουν καὶ νὰ παλεύουν, καταλάβαινε τότε στὰλήθει ἀπὸ τὰ κινήματα καὶ τὴν κορμωστασίαν τους, τὴν ὁμορφίαν τῆς ἀρχαίας ζωῆς.

Διαβάσετε (σελ. 67—68) πὺς περιγράφει ὁ Ε. Ψυχάρης τὴν πορεία ἐνὸς ἀφρικανοῦ καὶ δῆτε τί θὰ πῇ νὰ βλέπῃ κανεῖς τὸν κόσμο μὲ καλλιτεχνικὰ μάτια.

Ἀμὲ τὸ ἀριστερὸ τοῦ χέρι σηκωμένο βαστᾷ τὸ ακοντάρι του καὶ γλυστᾷ λαφρὰ λαφρὰ σὰν τὸν ἀγγελοτῆς Νίκης. Τὸ κεφάλι του, ἀπάνω στὸν ἀφίλο καὶ μακρὺ του λαιμό, γέρνει λίγο πρὸς τὰ ἀπίσω, καὶ κάποτε γυρίζει πρὸς ἐμένα τὰ μάτια αὐτοῦ τὰ μεγάλα καὶ ἀμυγδαλωτά, ἐνῶ τὰ χεῖλια αὐτοῦ ἔχουν ἓνα φινὸ χαμόγελο. Μ' ἀρέσει ν' ἀκολουθῶ τὸ εὐκολὸ παίξιμόν των μυῶνων τοῦ ποὺ εἶναι τεταωμένοι σὰν καθάριο ἀτσάλι. «Πόδας αὐκούς». Ἔτσι φαντάζομαι τὸν Ἀχιλλεῖα· καὶ αὐτὸς αὐτὸς ἀφρικανὸς εἶναι, θαρρῶ, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἑλληνικῆς ὁμορφίας. Μοιάζει μὲ τοὺς ἐφήβους σὲς μετόπες τοῦ Παρθενῶνα, ποὺ εἶναι ὅλο νεῦρον καὶ ἀπλότῃ στὴ νεανικὴν του στάση. Ἔτσι τῆς ρώσας ἡ ὁμορφία χαμένη σὲ μᾶς—συλάχτηκε ἔδω ἀνέγγιχτα καὶ δείχνει ὅτι ἴσως εἴμωστε, πρὶν μᾶς «χλαλᾶσιν τὰ ελαττώματα τῆς παρακμῆς.»

Παρακάτω ἀπαντοῦμε μιὰ ὠραία ἀνάλυση καὶ ψυχολογία ἐνὸς ἀκολουθοῦ τοῦ Σαμα, ποὺ τότε συνοδεύει σὲς πορεῖες του καὶ πεθαίνει σὲ χέρις του. Μὲ τί λεπτότητα καὶ πόσο ἀπαλά—χωρὶς ἀνούσιες αἰσθηματικότητας—μᾶς περιγράφει τὰ συναισθήματα ποὺ γεννοῦν στὴν ψυχὴν τοῦ ἡ ἀφοσίωσιν τοῦ Ἀφρικανοῦ καὶ τὸ τραγικὸν τοῦ τέλους!

Σ' ἄλλο κεφάλαιο περιγράφοντας ἄλλη φυλὴν, συγγενεῖα τῶν Περσῶν, δείχνει πὺς αὐτὸς ὁ ζουγράφος τῶν Ἀφρικανικῶν τοπεῖων καὶ τῶν κατοίκων τῆς ἔχει κληρονομήσει τὴν ἐπιστημονικὴν φιλέαν τοῦ πατέρα του καὶ κατέχει πολλὰ ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ φιλολογήματα του.

Ἀλλὰ ἡ Ἀφρικὴ δὲν ἔχει μονάχα πλούσια φύσιν καὶ μεγαλόπρεπα τοπεῖα. Ὁ ἥλιος ἐκεῖ δὲ σκορπᾷ μονάχα τὰ ἀπερίγραπτα χρώματα καὶ τὴ ζωογόνα ζεστασίαν του. Σκορπᾷ καὶ τὴ θανατηφόρον λαύραν του καὶ τὴν ἀπάσιαν ξεραῖλα. Κι ὅχι μόνο ὁ ἥλιος μὲ καὶ τὸ φεγγάρι. «Κ' ἰδὼ ὁ ἥλιος δὲν εἶναι πιά ἐδ' εὐεργετικὸς θεὸς ποὺ ὠρμαίνει τὰ σταφύλια καὶ ἐκάνει τὰ περιβόλια μας ν' ἀνθοῦν. Εἶναι ὁ κακὸς ἀδαίμονας ποὺ γεννᾷ σκουλήκια στὰ ψοφίμια ποὺ

βλέπει ὁ κόσμος ὀλοφάνερα πὺς ἡ ἀρχόντισσα ἀπ' τὸ χωριὸ δὲ δέχεται τὴν ἀτιμία. Ἔτσι εἶν' ὁ νόμος στὰ ψηλὰ βουνά, ἔτσι τιμώρησε ἄλλοτε τὴν δυατέρα του καὶ ὁ ἀρχοντας Γουρνίτσας, ἔτσι κ' ἡ θεὰ ἐνοῖ νὰ ἐξιλεῖται τὸ κρῖμα τῆς ἀρραγῆς τῆς ἀδερφῆς της. Γιὰ τὴ συχωρεμένη ἔπεσαν τότε οἱ συγγενεῖς κ' ἡ ὀργὴ τοῦ γεροδήμαρχου πράυνε κ' ἔδωσε τέλος τὴν εὐκήν του στὸ στεφάνωμά της μὲ τὸ γιὸν τοῦ φαλαγγίτη ταγματάρχη. Ἡ Φρόσω ξέρε: καλὰ πὺς ἡ θεὰ της θάται πρὸ πρόθυμη ἀπ' τὸ μακαρίτη τὸν παπὸν της· νὰ στρέξῃ σὲ παρόμοιο τέλος καὶ στὴ δική της τὴν περίστασιν, ὅμως ἓνα τίτιο τέλος δὲν τῆς περνάει ἀπ' τὴ σκέψιν της οὔτε σὰν ὄνειρον. Μὲ τάλανθευτο αἶσθημα τῆς προδομένης ἀγάπης της, νιώθει καλὰ πὺς τὸ πλουσιὸ παιδὸν ἔγινε ἄφαντον γιὰ πάντα. Καὶ σκύβει μ' ὅλη τὴν ἀπελπισίαν στὴ μοῖραν της. Ἡ καρδιά της δὲν ἔχει ἀπαντοχὴ καμιά, ἡ ζωὴ της εἶναι νὰ ὑπομένῃ μόνο. Γιὰ τοῦτο ξημερόν' ἡ μέρα καὶ νυχτόνευ. Κριματισμένη, ἀνομη, καταραμένη. Ἡ ἀτιμία της βγαίνει μπροστὰ σὲ κάθε βῆμα της καὶ κίνημα. Σ' ὅ,τι γίνεται, σ' ὅ,τι χαλάει, αὐτὴ φαίνεται, σ' ὅ,τι σκοντάβει ἡ ζωὴ στὴν κούλια, αὐτὴ εἶν' ἡ ἀφορμὴ. Γκάπ, γκούπ· κοντόσα, στρίγλα! Ὡς καὶ στὴν

καρδίαν τοῦ μικροῦ Γεσίλιν ξύπνησε ἡ συναίσθησιν τῆς προσβολῆς ποὺ ἔκαμε ἡ ἀδερφή στὴν κούλια. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἡ Φρόσω ἀπ' τίς κλωτσῆς του, πρέπει νὰ στέλῃ μὲ μιὰ κουταλιά γλυκὸν στὸ χέρι, μὲ μιὰ χούφτα μύγδαλα ἢ σαφίδα, ἢ τὸ λιγότερον μ' ἓν διλεπτό κλεμένο ἀπ' τὸ κομπόδεμα τῆς θεῆς μὲ χί εἰς καρδιοχτύπια. Ζωὴ ἀνεβάσταγην. Τὸ σκότωμα ἀπ' τὸ χέρι τοῦ πατέρα, ποὺ τὴ φοβερίζει ἡ θεὰ της ὀληώρα, τὸ καρτερεῖ σὰ λυτρωμὸν.

Ἔτσι θλιβερὴ, ταπεινωμένη βρήκε τὴν κόρη τοῦ Ὁμός Κραυγὰς σὰν ἤρθε τέλος μιὰ λαμπρὴ νὰ φῇ τᾶνι μὰζι μὲ τᾶρνανά του. Κ' ἡ θεὰ ξαφίστηκε ἀπ' τὸ φέριπτό του στὴν ἀτιμασμένη. Ὅχι μόνο δὲν τῆς μέτρησε τὰ πλευρά, μὰ κιόλα τὴν ἀγκάλιασε ἐκεῖ ποὺ τὸν προσδέχτηκε στὴν πόρταν. Ἐναν ἄγριο λύον, ἓνα θηρίον μανιωμένο περμένε τὸ γαμπρὸν της ἡ χωριάτισσα, νάρθη νὰ σπᾶσιν κόκαλα, νὰ τρίξῃ δόντια, νὰ γυρίσῃ λόγο καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἰδίαν πὺς ἐκλείει τὰ μάτια της, πὺς ἔφισε νὰ μπῇ ἡ ντροπὴ στὴν κούλιαν του, καὶ τώρα βλέπει μπροστὰ της ἓναν πατέρα ἀδιάφορον.

ἀποσυνθέτει τὸ κάθε τι καὶ τὸ πυτίζει μὲ τὴν ἐβρώμα τῶν σαπημένων πτωμάτων. Στὴν ἐποχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ, ὁπότεν κάθε ἥσκιος ἔχει χαθεῖ, ἐπὶ λουλούδια, τὰ δέντρα κ' ἡ γῆ ἀκόμα φαίνονται σὰ νὰ φοβοῦνται τὴν ζωὴν. (σελ. 171). Ἄλλη ἀγωνία μᾶς περιμένει ποῦ θὰ μᾶς βαστήξῃ ἄγρυπνους ὅλη νύχτα. Μία δύναμη, ἐπίσης ἀναπόφευκτη σὰν ἐκείνη τοῦ ἡλίου, θὰ μᾶς κυριέψῃ τὸ πρεγγάρι, τὸ θεῖο στὴ Γαλλία, εἶναι ἐδῶ ἄγριο καὶ σὰν τὸ μαγνήτη. . . (σελ. 180 1) Εἶναι ὥρα τοῦ κομμάτι αὐτοῦ, ἡ καλλήτερα δλο τὸ κεφάλαιο, μὲ τὴν περιγραφὴν τήτοιου φεγγαριοῦ, ἄγνωστου στὶς ἀττικὲς μᾶς νυχτιές.

Τὰ τελευταῖα κεφάλαια «Ἀποχαριστισμός» τοῦ βαρβαρικοῦ καὶ «Ἐπιλογος» εἶναι, σάμπως νὰ ποῦμε, ἡ φιλοσοφικὴ δικαιολογία τοῦ ἀποικισμοῦ καὶ τοῦ ἐξαπλώματος τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἰθῶν στὴν Ἀφρική. Τὸ συνέπαιρμα τῆς Νιότης, ἴσως τῆς μόνης ὥραίας καὶ πραγματικῆς θεότητος ποῦ ἀξίζει, φαίνεται νὰ κυβερνᾷ ἐδῶ τὸ συγγραφεύ. Ἀς σταματήσουμε ἐδῶ καὶ ἄς τὸν εὐχαριστήσουμε ποῦ μὲ τίς ὥραιες πινελιὰς τοῦ βιβλίου του καὶ τὸ λεπτό ἀρώμα τῆς εὐγενικῆς τοῦ ψυχῆς μᾶς ἐκκεῖ νὰ νοιώσουμε μέσα μας, γιὰ μερικὲς στιγμὲς, τὴν φλόγα τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νιότης.

Δ. Π. Π.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟ*

Ἐκαρδίσθηκα ὅταν ἄκουσα νὰ κατηγορεῖται καὶ ὁ «Ἐργάτης» τῆς Σμύρνης γιὰ μαλλιαρόν, δηλ. γιὰ χυδαῖον καὶ ὑπερπροδότην ποῦ θέλει, σῶνει καὶ καλῶ, νὰ μιλήσῃ τοῦς ὀνηγνώστες τοῦ τῆ γλώσσας ποῦ νιώθουν καὶ ποῦ ζιστάνονται. Ἀς εἶναι ἡ νεοελληνικὴ ἀνοησία δημιουργητὴ ἑνα κούφιο ἐπιθετο γιὰ νὰ τὸ πετάξῃ σὰ σκαπιόλεμονο καταπάνου σ' ὅ,τι δὲ νιώθῃ ἡ σ' ὅ,τι δὲν τὴν συμφέρει νὰν τὸ νιώσῃ. Ἀ ζοῦσε σήμερον κ' ἡ Ἀλεπού τοῦ μύθου ἔσπε σίγουροι πὼς μαλλιαρὰ θὰν τῆλεγε τὰ σταφύλια τῆς κληματαρίας; σὰ θῆλεπε πὼς δὲν μποροῦσε νὰν τὰ φτάσῃ.

*) Δημοσιεύθηκε στὸν πρωτοχρονιάτικο «Ἐργάτη» τῆς Σμύρνης. Ἀμα τὸ διάβασα τυπωμένο ἔκκαμα καὶ τὴν ἀκούστη σκέψῃ: Νάχεις σ' ὁ πό σου τὸ σοσιαλισμό, ἔργον οὖν τὴν καθαρεύουσα καὶ νὰ καρτερεῖς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ παντρεύῃς καρακάξα μὲ ἀπρόν καὶ νὰ καρτερεῖς νὰ σοῦ γεννήσουν ἀναρίνια.

ἔναν ἄρχοντα δίχως θυμὸν καὶ δίψα ἐκδίκησης σ' ἑνα ποιεῖ μπανάλη, ποῦ ἀτίμασε καὶ καταφρόνησε τὸ σῶν του. Τῆς εἶν' ἀδύνατο νὰ τὸ ξηγήσῃ. Τοῦ καὶ κου καρτερεῖ νὰ τῆς ἀνοίξῃ τὴν κουβέντα αὐτοῦ. Περνῶν οἱ μέρες καὶ ὁ Θώμος Κρανιαῖς δὲ μιλεῖ. Νάχη κάνα σέβδιο στὸ νοῦ του καὶ δὲ θέλει νὰ τὸ φανερώσῃ; Νὰ μίλησῃ μὲ τὸν πατέρα τῆς τῆς τῆς κόρης; Νὰ τοῦ ἔχουν τάξῃ ἴποτα κ' ἡσύχασῃ; Ἡ γυναὶκιδίφη δὲ μπορεῖ νὰ βεῖ ἡσύχια ὅσο νὰ μάθῃ. Θέλει νὰ τοῦ πιάσῃ οὐκία πρώτη αὐτῇ, μὰ ἡ γλώσσα τῆς δὲ λύνεται. Τὸν φέρνει ἀποδῶ ἀπο καί, τοῦ λέει γιὰ τὰ γόρι του, ποῦ ἔρχισε νὰ μπαν τιδεῖν, γιὰ τίς μικρότερες, ποῦ δὲ μαζώνονται ἀπ' τὴν γειτονιά, μὰ ἀπ' τὸ σοκάκι τῆς Φρόσως τρέμει νὰ περάσῃ. Ὁ λόγος ἔρχεται στὰ χεῖλη τῆς καὶ σταματᾷ, κομπιάζει νάβῃ. Γιατὶ τὰ νὰ μὴ θέλει νάβῃ, καὶ ἀπ' τὸ νοῦ τῆς τὸ πὼς καὶ αὐτὴ δὲν ἔκχε το χρέος τῆς, δὲν εἶχε τέσσαρα τὰ μάτια στὸ θηλυκὸ τῆς ἀδερφῆς τῆς. Κ' ἔτσι περνᾶν οἱ μέρες. Ὁ Θώμος Κρανιαῖς πάει κ' ἔρχεται στὸν καφενὲ κ' ἡ χωριάτισσα σιᾶζει μὲ τὸ ζέγωνιμά του.

Ἀντίθετα ἀπ' αὐτὴ ποῦ ψεύτιζαν οἱ ἐλπίδες τῆς, ἡ Φρόσω ἀντὶς τὸ θάνατο, ποῦ καρτεροῦσε νὰ τῆς ἔρθῃ μὲ τὸν πατέρα, ἐκγινάντισε στὴν ὄψη του

Τὸ ἴδιο ἔπαθε καὶ ὁ «Ἐργάτης» μὲ τίς λόγιες Ἀλεπούδες τῆς Σμύρνης. Τὸν εἶπανε μαλλιαρὸ ὅσοι δὲν καταλάβαινε τὸ μεγάλο σκοπὸ του. Καὶ σκοπὸς του εἶναι νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ διαφεντέψῃ τίς ἐργατικὲς καὶ λαϊκὲς τάξεις καὶ σὲ τέτιο σκοπὸ καὶ ἀνάλογο ὄργανο χρειαζότανε—δηλ. ἡ λαϊκὴ λαλιά, ἡ γλώσσα ποῦ τὴ νιώθῃ ὁ λαὸς, ποῦ μπαίνει ὁλοῖσα στὴν ψυχὴ του, ποῦ τὴ μεταχειρίζεται σὲ κάθε ἀνάγκη του.

Ὁ φίλος μου Πέτρος Βασιλικός, ἑνας ἀπὸ τοῦς λίγους δικούς μας ποῦ χουνε μελετήσει ἐπιστημονικὰ καὶ σ' ὅλα του τὰ καθέκαστα τὸ ἐργατικὸ ζήτημα, μοῦ γράφει πέρσι ἀπὸ τὸ Μόναχο πὼς εἶναι νὰ χτυπάει κανεὶς τὸ κεφάλι του στὸν τοῖχο ὅτα βλέπει σοσιαλιστάδες. (κ' ἐνοοῦσε τὸν κ. Ἀρκαυόλη μὲ τὴν «Ἐρευνά» του) νὰ μεταχειρίζονται γλώσσα ποῦ δὲν τὴ νιώθῃ ὁ ἐργάτης, καὶ νὰ φαντάζονται πὼς δουλεύουνε γιὰ τὸν ἐργάτη! Πέρσι ἑνας κτηνίατρος ἐπιστήμονας ἐδῶ, ὁ κ. Κωνσταντινίδης, ἔδγαλε ἑνα φυλλάδιο, τὸ «Γελαδάρη», γραμμένο σὲ καθάρια δημοτικὴ γλώσσα. Τὴν περασμένην χρόνον εἶχε βγάλῃ ἄλλο φυλλάδιο, τὸν «Ἀλογολιτρώ», γραμμένο καὶ αὐτὸ στὴ δημοτικὴ. Ἐκφραστήκαμε. Ὁ δικός μας, ὁ Ρήγας Γκολφης, πῆγε καὶ τὸν ἀντάμασε:

— Γιατὶ, τὸνὲ ρώτησε, γράφατε τὸ βιβλίο σας σὲ δημοτικὴ γλώσσα; Εἰστε δημοτικιστὴς;

— Οὔτε δημοτικιστὴς εἶμαι, τοῦ ἀποκρίθηκε, οὔτε καθαρευουσιάνος. Εἶμαι Ρωμιός. Κι ἀφοῦ τὸ βιβλίο μου θὰν τὸ διαβάσουν Ρωμιοί, τὸ γράφω Ρωμαϊκά. Ἀν τὸ διαβάζανε Γερμανοί, θὰν τὸ γράφα γερμανικά; καὶ ἂν τὸ διαβάζανε Φραντζίλοι, φραντζέζικα θὰν τὸ γράφα!

Τὰ λόγια τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ καὶ τὰ λόγια τοῦ κ. Κωνσταντινίδου, τὰ ξαναθυμήθηκα τίς προάλλες ὅτα βγήκε δῶ τὸ «Μέλλον», μὴ πολὺ καλὴ ἐφημερίδα σοσιαλιστικὴ γραμμένη στὴν καθαρεύουσα. (**) Τὰ ξαναθυμήθηκα καὶ τὸν περασμένον Μάρτη στὴν Πάτρα, ὅταν εἶπα σὲ κάπια ἐργατικὴ σύναξη μερικὰ λόγια ἀπλὰ σὲ ἀπλή γλώσσα. Δίχως νῆμαι ρήτορας, τὰ κατάφερα μὲ τὴν ἀπλὴ γλώσσα ποῦ μεταχειρίστηκα νὰ ἐνθουσιάσω τοὺς ἐργάτες, νὰ τοὺς κερῶσω μισὴ καὶ ἀπάνου ὦρα στὴ θέση τοὺς καὶ στὸ τέλος τοὺς ἔκαμα νὰ μὲ χερκοροτήσουν. Ὑστερ' ἀπὸ μὲνα ἀνέθηκε στὸ βῆμα ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐργατικοῦ συλλόγου, ἐπιστήμονας γερός καὶ ρήτορας πρώτης γραμμῆς, καὶ τοὺς μίλησε σὲ μιὰ γλώσσα ποῦ θὰν τὴ ζήλευε καὶ ὁ κ. Μιστριώτης. Οἱ ἐργάτες, ψυχροὶ καὶ ἀσυγκίνητοι, χάσανε ὅπως γὰ.

(**) Τὸ «Μέλλον» τώρα τελευταῖα ἀρχίησε νὰ γράφεται σὲ κάπως ἀνθρωπινώτερη γλώσσα.

καὶ ποῦ τὸ θαρροῦσε χαμένο ἀγύριττα. Ἡ ζωὴ τῆς σὰ νάχε ὀβίσει γιὰ παντοῖα, θάμειν μὲς τὴν κούλικα καὶ στὴ μαύρη σκέπη τῆς, ποῦ φορεῖ ἀκόμα ἀπ' τὸ θάνατο τῆς; κανεὶς κάτω ἀπ' αὐτὴ δὲν ἐκρούει μονάχι τὰ κομένα τῆς μαλλιά καὶ τὰ χλωμά τῆς μάγουλα, μὰ κάθε γέλασμα μαζὶ καὶ κάθε ἐλπίδα. Τὸ γέλιο τὸβλεπε στὸ καταφρόνημα τῶν ἄλλων μόνο. Καὶ τώρα ξαφνικὰ ὁ πατέρας τῆς φέρνει ἑνα ἀπόλαμπο, ἑνα ἀπάντεχο ξεθάμπωμα τῆς νύχτας ποῦ ἦταν ἀπλωμένη γύρω τῆς. Τὸ χαμόγελο ποῦ ἔχει πάντα στὰ χεῖλη τοῦ γι' αὐτὴ, τὸ βλέμμα τοῦ ποῦ πέρτει ἀπάνω τῆς γεμάτο ἀγάπη, κάνουν καὶ τὰ δικὰ τῆς χεῖλια νὰ γελάσουν μὴ στιγμὴ κ' ἡ φωνὴ τῆς σὰ νὰ βόσκῃ στὸ πλευρὸ τοῦ ἑκὺν ἀχὸ ἀπ' τὸν πηλὸ τῆς τόνο. Ἐκφνίζεται ἀπ' αὐτὸν κ' ἡ ἴδια. Ἡ Φρόσω ἀρχινεῖ νὰ ξαναζῇ. Μὴ ἀγάπη ἀπέραντη ἀνοίγεται μὲς τὴν ψυχὴ τῆς, πὺ ἀπέραντη ἀπ' τὴ θλίψη τῆς καὶ ὡς τόσο τῆς φαίνεται πολὺ μικρὴ, πολὺ στενὴ νὰ κλείσῃ μέσα τὸν πατέρα. Τὰ μάτια τοῦ θέλει νὰ βλέπῃ πάντα, τὴ φωνὴ τοῦ πάντα νὰ γρικᾷ. Τὴν αὐγὴ τὸν καρτερεῖ μὲ καρδιοχτύτι νὰ ζῇ πνήση, τὸ μετῆλμι λυχταράει πότε νάκούσῃ τὸ πάτημά του στὴν αὐλόπορτα, τὸ δειλινὸ στὸν κήπο

σκουν τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅτα βλέπουνε νάναβαίνει ψηλὰ μὴ σαπουνόφουσα.

Θέλω νὰ πῶ δηλ. πὼς ἀνάλογο μὲ τὸ σκοπὸ μᾶς πρέπει νῆναι πάντα καὶ τὸ ὄργανο. Θέλωμε νὰ μιλήσουμε τὴν ἀλήθεια στὸ λαὸ; Ἀνάγκη πᾶσα νὰ μετῃχειριστοῦμε τὴν ἀληθινὴ μᾶς γλώσσα. Θέλωμε νὰν τὸνὲ γελασσοῦμε; Ἡ Δημοτικὴ δὲ θὰ μᾶς συντρέξει καθόλου καὶ θὰ παραχωρήσῃ εὐγενικώτατα τὴ θέση τῆς στὴν κ. Καθαρεύουσα, στὸ ἐπίσημο, νὰ ποῦμε, ὄργανο τῆς Ψευτιάς.

16 12.08

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΥΡΙΟΣ

Φίλε Νουμᾶ,

Τὴν περασμένη Κυριακὴ, ὁ σεβαστὸς κ. Παπαλεξαντέρης μίλησε σὶδ Δημοτικὸ Θέατρο, γιὰ τὰ δημοτικὰ τραγούδια, γιὰ τὴν ἐλληνικὴ μουσικὴ καὶ γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς χορούς. Ἐπρεξε κόσμος καὶ κοσμάκης νὰ τὸν ἀκούσῃ, γιὰ τὸ ἔξορον ὅλοι πὼς ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ κ. Π. «γλυκίων μέλιτος ῥεεῖ αὐδή». Λίγοιτο ὁμως ἔξορον τὴ ἀγάπη κ' ἐνθουσιασμό ἔχει ὁ κ. Π. γιὰ τὴν ἀδιαίρετη Τριάδα τῶν δημοτικῶν τ ρ α γ ο υ δ ῖ ω ν (sic), τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ χοροῦ. Καί, φωνικά, δὲν μποροῦσαν οἱ ἀκροατὲς τοῦ νὰ τὸ νοιώσουν ἀπὸ τὰ ἐξώδικα μεταφυσικά του νοήματα, καὶ πελαγώνανε σὶδ ὑπερκάδα νερά τῆς βαθιᾶς τῶν οἰτορείας. Κόντευε σὶδ μισὰ ὁ λόγος, κ' ἡ κούρα σάλα τοῦ Δημοτικοῦ ἔπρεπε νὰ ζεσταθῇ ὁπωσδήποτε. Μὴ οἰτορικότατη ἀποστροφή γιὰ τοὺς «βδελυροὺς ἀσπάλακας, τοὺς μαλλιαροὺς» ἔφερε ἀμέσως τὸ ἀποτέλεσμα. Τὰ χεῖρα βρόντηξαν τὸνα μὲ τῆλλο, ζώησεπε τὸ ἀκροατήριον, καὶ ὁ κ. Π. τόσο παραφέρθηκε ἀπὸ τὸν ἀγιο ἐνθουσιασμό τοῦ γιὰ τὴ δημοτικὴ γλώσσα καὶ ποίηση, ὥστε ἀράδιασε—ὅλος νοστιμάδες—μερικὰ πλαστογραφημένα ρητὰ ἀπὸ τὴ δημοτικὴ μετάφραση τῆς Νέας Διαθήκης.

Τὸ κακὸ ὁμως εἶναι, πὼς αὐτὴ τὴν πλαστογραφία τὴν ἔχουν καμωμένη ἄλλοι πὺ ἐξυπνοὶ ἀπὸ πρὶν, κ' ἔτσι ὁ σεβαστὸς κ. Ν. Παπαλεξαντέρης δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ δῖπλωμα τῆς εὐρεσιτεχνίας. Τὸ χειρότερον, πὼς ὁ καθημερινὸς ὁ τύπος δὲν ἔγραψε λέξη γιὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ κ. Π. Καὶ τὸ πὺ χειρότερον ἀκόμα, πὼς δὲ βρέθηκε ἄλλος παρὰ ἑνας «ἐπικατάρατος μαλλιαρὸς» γιὰ νὰ τὸ ἀθανάτισῃ μὲ μιὰ γραφὴ τοῦ σὶδ «Νουμᾶ».

Πατήσια, 13/1/1909.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

σὰ νὰ ξαναγνωρίσῃ τὴν ἀνοίξη τριγύρω τοῦ. Μὰ ζῶ τοῦ ἤθελε νῆναι ὅλη τὴν ὥρα, νὰ τρέχῃ πάντα πίσω του, σὰ νὰ ξαναγίνε μικρὸ παιδί. Τὸ αἰσθημα τοῦ πλανημένου σ' ἔρμ κρῖα καὶ παγωμένη ποῦ ἀντικρῶζει ἄξαφνα πύρα φωτιάς. Ὡς τόσο κατὶ κρατεῖ τὴ Φρόσω νὰ ζυγώσῃ ἐκεῖ, κατὶ τὴν τραμάζει νὰ μείνῃ μοναχὴ μὲ τὸν πατέρα τῆς. Πίσω ἀπ' τὸ γέλιο τοῦ, ἀπὸ τὸ γεμάτο ἀγάπη βλέμμα σὰ νὰ σηκώνεται ἑνα σύγνεφο ἀπὸ ἔγνια καὶ ἀπὸ ἡλίψη, ἑνα σύγνεφο ποῦ αὐτὴ τὸ βλέπει μοναχὰ καὶ φαντάζεται πὼς εἶν' ὁ ἀχνὸς τῆς πίκρας καὶ τοῦ πόνου ποῦ τοῦ ἔχει στάξῃ στὴν καρδίαν ἡ μοῖρα κ' ἡ ντροπὴ τῆς κ' ἔτσι ἡ εὐτυχία ποῦ αἰσθάνεται στὸ πλάγι τοῦ θλῶνεται κ' ἐκείνη. Γιὰ νὰ σκορπίσῃ αὐτὸ τὸ σύγνεφο ἀπ' τὸ μέτωπό τοῦ ἑνας τρόπος εἶναι μόνο, ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἡμέρωνε καὶ τὴν θεία μαζὶ, θὰ ἡσύχαζε τὸν κόσμον καὶ θὰ τῆς ἔδινε καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας πάλαι τὴ ζωὴ καὶ τὴν τιμὴ τῆς. Μὰ αὐτὸ εἶν' ἀδύνατο, τὸ ἔχει μόνη τὴ καλλίτερα ἀπὸ τὸν καθέναν. Καὶ θλίβεται τὸ δύστυχο πατέρα πὺ πολὺ ἀπ' τὸν ἑαυτὸ τῆς. Ὡς νὰ μποροῦσε ἐκεῖνος νῆνωθε τὸν πόνο τῆς γιὰ τὸ κακὸ ποῦ τοῦ ἔκαμε, ὡς νάχε τούτη καὶ τὴ δύναμη νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν τῆς! Αὐτὸ μονάχα λαχτα-

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1908

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1908

Κατάστασις της 31 Δεκεμβρίου 1908

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον	Δρ.	1,359,760.77
Εκείνη	Δρ.	1,619,532.31
Εκείνη	Δρ.	36,479,561.15
Εκείνη	Δρ.	5,264,575.58
Εκείνη	Δρ.	977,657.08
Εκείνη	Δρ.	61,778,575.42
Εκείνη	Δρ.	10,500,000.—
Εκείνη	Δρ.	59,267,043.—
Εκείνη	Δρ.	5,361,103.82
Εκείνη	Δρ.	735,523.21
Εκείνη	Δρ.	24,133,088.78
Εκείνη	Δρ.	2,822,302.84
Εκείνη	Δρ.	13,632,897.56
Εκείνη	Δρ.	9,543,691.01
Εκείνη	Δρ.	10,967,892.76
Εκείνη	Δρ.	5,853,047.61
Εκείνη	Δρ.	41,824,332.49
Εκείνη	Δρ.	1,598,049.36
Εκείνη	Δρ.	31,109,950.22
Εκείνη	Δρ.	4,862,230.88
Εκείνη	Δρ.	119,364.28
Εκείνη	Δρ.	11,621,948.67
Εκείνη	Δρ.	5,150,327.41
Εκείνη	Δρ.	7,371,138.30
Εκείνη	Δρ.	1,950,000.—
Εκείνη	Δρ.	796,600.—
Εκείνη	Δρ.	1,071,808.87
Εκείνη	Δρ.	5,032,303.19
Εκείνη	Δρ.	3,380,833.93
Εκείνη	Δρ.	2,960,762.93
Εκείνη	Δρ.	1,487,456.34
Εκείνη	Δρ.	1,727,804.04
Εκείνη	Δρ.	2,003,806.25
Εκείνη	Δρ.	11,067.10

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κατάστασις	Δρ.	20,000,000.—
Κατάστασις	Δρ.	4,000,000.—
Κατάστασις	Δρ.	9,500,000.—
Κατάστασις	Δρ.	61,778,575.42
Κατάστασις	Δρ.	56,723,198.45
Κατάστασις	Δρ.	10,500,000.—
Κατάστασις	Δρ.	8,496,097.68
Κατάστασις	Δρ.	276,813.93
Κατάστασις	Δρ.	11,090,760.11
Κατάστασις	Δρ.	5,855,193.35
Κατάστασις	Δρ.	1,159,357.18
Κατάστασις	Δρ.	1,022,390.63
Κατάστασις	Δρ.	1,924,302.50
Κατάστασις	Δρ.	2,946,683.13
Κατάστασις	Δρ.	380,809.40
Κατάστασις	Δρ.	2,375,494.52
Κατάστασις	Δρ.	250,000.—
Κατάστασις	Δρ.	6,010.—
Κατάστασις	Δρ.	259,643.15
Κατάστασις	Δρ.	21,888.18
Κατάστασις	Δρ.	977,657.08
Κατάστασις	Δρ.	103,657.31
Κατάστασις	Δρ.	1,223,047.99
Κατάστασις	Δρ.	42,942,127.47
Κατάστασις	Δρ.	84,346,665.46
Κατάστασις	Δρ.	41,180,040.—
Κατάστασις	Δρ.	20,711,100.—
Κατάστασις	Δρ.	2,546,574.—
Κατάστασις	Δρ.	837,957.50
Κατάστασις	Δρ.	12,151,432.18
Κατάστασις	Δρ.	1,148,927.80
Κατάστασις	Δρ.	1,047,874.18
Κατάστασις	Δρ.	40,551.42
Κατάστασις	Δρ.	1,609,625.29

ράει, τὴ δύναμιν δὲν τὴ βρίσκει. Κ' ἡ ψυχὴ τῆς βασανισμένη ἀπὸ τὸν πόνο τῆς, τυρανισμένη ἀδίστακα καὶ ἀλύπητα ἀπὸ τὴ χωριάτισα, δλο καὶ φουσκώνει. Ὡς πού ἦρθε μιὰ στιγμή τὸ ξέσπασμα ἀπὸ μόνο του.

Ἡ θεὰ συντάζονταν νὰ πάη στὴν ἐκκλησίαν. Ἦταν λαμπρὴ τὴν ἄλλην μέρα καὶ ἡ Φρόσω θὰ σφουγγαρίζε τὴν κούλια.

«Τί κάθισαι, τί μιρμιρίζεις, πᾶν ἡ ὥρα γιόμα», γκρίνιαζε ἡ πρῶτη, βλέποντας τὴν ἀνιψιὰ νὰ τρίβῃ ξέικαρδα τὸ πάτωμα τῆς σάλας.

Ἡ Φρόσω φοβόταν μὴν ξεπνήσῃ τὸν πατέρα, πού κοιμοῦνταν ἀκόμα στὴν ἄλλην κάμαρα καὶ δὲν ἔβαζε δύναμιν στὸ πόδι.

«Σιρόφα, θὰ μὲ κολάσεις; ξέρ'ς πῶς θὰ μετὰ λάβω σήμερα», φώναζε πάλι ἡ θεὰ, σὰν εἶδε πῶς ἡ Φρόσω δὲν ἀκουε τὸ λόγο τῆς. «συντάραχα, σοῦ πᾶ πάρε τὰ ξερά σου!»

Ἦθελε νὰ γίνετα ὁ λόγος τῆς χωρὶς ἀντιλογία καὶ ἀργετα καὶ μάλιστα ὅταν ἐκεῖνος πού προστάζονταν ἦταν ἡ Φρόσω. Τούτῃ δὲν ἐπείνε νὰ

τρίβῃ σιγαλὰ καὶ ἀργά, δὲν νὰ φανερώνῃ τὴν αἰτία. Ἦξερε πῶς ἡ θεὰ δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸ μάτι τὴ συμπονετικὴ τῆς ἀνταπόκριση μὲ τὸν πατέρα.

Ἡ χωριάτισα ἀναψέ:

«Τὴρα ἡ στρίγλα, δὲ γρικαίει!»

Μὴ καλὴ χριστιανὴ δὲ φτάνει νὰ μὴ βάλῃ μόνο τίποτε τὸ στόμα τῆς ἀνήμερα πρὶν πάη νὰ μεταλάβῃ, πρέπει σύ-ωρα καὶ νὰ μὴ βγάλῃ λόγο κακὸ ἀπ' τὰ χεῖλη τῆς. Μὰ ἡ Φρόσω φούρμιζε τὴ χωριάτισα μὲ τὴν ἐπιμονὴ τῆς καὶ τούτῃ δὲ μποροῦσε πιά νὰ πάη νὰ κοινωνήσῃ.

«Κεφάλι ἀγύρ'γο! Σ' ἔβαλ' ὁ τρισκατάρατος νὰ μ' ἀλικοτίσεις σήμερα», ξέσπασε ἡ ὀργὴ τῆς ἀκράτητῃ καὶ τὸ χεῖρ τῆς, γυμνασμένο καθὼς ἦταν στὸ ἔργο, ἔπρεπε μὲ δλὴ τὴ δύναμιν τοῦ στενωπάκου κεφάλι.

Ἡ Φρόσω, κάνοντας νὰ φυλαχτῇ, γλύστρησε στὸ βρεμένο πάτωμα καὶ ἔπρεπε χάμω. Μὲ τὸ γλύστρημα δὲν κάπιο ξεσκίδι ἀπὸ τὴ σκούπα πού πατούσε, τρύπναι τὴ φτέρνα τῆς.

«Φρόσω, Φρόσω!» ἀκούστηκε ἄξαφνα ἀπ' τὴν ἄλλην κάμαρα ἡ φωνὴ τοῦ Θώμου Κρανιαῖ.

Ἡ θεὰ ἔφυγε ἀραδιάζοντας κατάρες καὶ ἡ Φρόσω ξεχώνοντας τὸν πόνο τῆς, σηκώθηκε καὶ χύ-

μησε στὴν πόρτα, πού πίσωθὲ τῆς ἔκραξε ὁ πατέρας.

«Παῖδι μου, Φρόσω!» εἶπε ὁ Θώμος Κρανιαῖς, ἀνασηκωμένος στὸ κρεβάτι του, μὲ τὰ μάτια θολὰ ἀκόμα ἀπ' τὸν ὕπνο. Ἡ ὄψη τῆς κόρης του, ὅπως στάθηκε μπροστὰ τοῦ βρεμένη, πονεμένη, ὠχρὴ, τὸν ρόβισε.

«Τί ἔπαθες, τί κλαίς;» ξανάπε, ἀπλώνοντας τὰ χεῖρα.

Ἡ Φρόσω σκέπασε μὲ τὰ δικά τῆς τὸ πρόσωπο καὶ ἔπρεπε στὴν ἀγκαλιὰ του.

«Πές μου, τί κλαίς;» ψιθύρισε ὁ Θώμος Κρανιαῖς, γυρεύοντας νὰ τῆς λύσῃ τὰ χεῖρα ἀπὸ τὴν ὄψη τῆς.

Μὰ ἡ Φρόσω τάσφιγγε πὺδ δυνατὰ σωριασμένη στὰ στήθη του, ἄρισε εὐλεύθερα μονάχα τὰναφυλητὰ τῆς.

Ὁ πατέρας τάχασε.

«Παῖδι μου... τ' ἔχεις;» μουρμούριζε, πάντα παλεύοντας νὰνασηκώσῃ τὸ κεφάλι τῆς.

Μιὰ στιγμή τὸ μπόρεσε μὲ κόπο καὶ κόρη καὶ πατέρα ἀντικρύστηκαν στὰ μάτια μὲς τὸ θαμπόφωτο τῆς κάμαρας. Ὁ Θώμος Κρανιαῖς συγκινημένος θέλησε νὰ φιλήσῃ τὸ μέτωπο τῆς κόρης του.

Ο ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

...ή αν και αυτά
τά εβάρθης, να τον Έρωτοκρίτον.
"Όσον για μένα, αν και ένατον φοραίς
τόν ηκουσα, και πάλιν τόν άκούω. "Α,
μά τί άρατος, τί ψυχοποννητικός,
Θεέ μου, είναι τοίτος ο Έρωτοκρίτος.
(Δ. Ν. Βερναρδάκη. Εύφρο-
σύνη πρ. Β' σκηνή Α'.)

"Οχι μονάχα άωρατο και ψυχοποννητικό» μά και άντρειωμένο και γεμάτο ζωή και φρεσκάδα μάς πα-
ρουσίασε το έθνικό αυτό ποίημα ο κ. Σωτηριάδης
στη διαλέξη, που μάς έκανε στο 'Ωδείο την περα-
σμένη Δευτέρα. Είταν λαμπρή ή ιδέα του συναδέρ-
φου μας «Monde Hellénique» στη σειρά των
διαλέξεων, που άργάνωσε αυτόν το χειμώνα στο
'Ωδείο, να περιλάβη και τον Έρωτοκρίτο και να
τόν άναθήσει στον κ. Σωτηριάδη. Τώρα, με τη
Γλωσσική Αναγέννηση, ο «Έρωτοκρίτος», ο παρα-
μελημένος στην καθαρολογία της περασμένης έπο-
χής, από τους γραμματισμένους, δεν μπορεί παρά
να ξαναδιαβαστή και να ξαναμελετηθή, και ποιάς
κελήτερα από τον κ. Σωτηριάδη, που έχει μέσα του
τη μάθηση και την ποίηση, τόσο άρμονικά ζευγα-
ρωμένες, μπορούσε να μάς βοηθήσει και να μάς φω-
τίσει;

Σ' εκείνο που κυρίως ο κ. Σωτηριάδης τράβηξε
την προσοχή μας, κ' εκεί νομίζουμε βρίσκεται ή με-
γάλη πρωτοτυπία της μελέτης του, είναι πως ο
Έρωτοκρίτος, αν κι ατ' όξω δείχνει κάποια Φράγ-
κική επίδραση, μέσα του όμως, δηλ. στην ψυχολο-
γία, τα αίσθηματα, το φέρισμα των προσώπων είναι
όσο μπορεί Ρωμαϊκός και γι' αυτό είχε γίνει τόσο
άγαπητός σ' όλες τις τάξεις του Γένους.

Το μόνο παράπονο που έχομε—δι ξέρομε αν
φταίη ο κ. Σωτηριάδης ή ο Monde Hellénique
—είναι που ένα τέτοιο θέμα περιορίστηκε σ' μια
μονάχα διάλεξη. "Ίσως γι' αυτό άναγκάστηκε ο
δημιότης να διαβάσει την διμιλία του κ' ίσως γι'
αυτό δεν είτανε τόσο ζωντανή, κυρίως στη γλώσσα
όσο εκείνη που χαρήκαμε πέρσι στον Παρ-ασσό σά
μας μίλησε για το Μιναντρο Μόλον τουτο, ως μη
παραπονοιάσαστε, άφου μάς έκανε τέτοια άωραία
εισαγωγή στο ποίημα αυτό, τόσο σοφά και με ίστο-
ρική ακρίβεια ζυγαφισμένη και τέτοια τεχνική
ανάλυση—αν και λίγο σύντομη—των ωραιωτέρων
μερών του.

"Όσοι δεν είχαν την εύτυχία ν' άκούσουν τη
διάλεξη του κ. Σωτηριάδη, θα τη διαβάσουν στα
Παναθήναια, όπου, καθώς καταλαβαίνουμε, τυπώ-
νεται. Μαζή μ' αυτή τη μελέτη, τους συστήνουμε
και το βιβλίο του κ. Α. Γιάνναρη «Περί Έρωτοκρί-
του και του πειήτου αυτού» και τη β.βλιοκρισία
που δημοσίεψε γι' αυτό στην «Εβδομάδα» του
1889 (Ιούνιος) ο κ. Ι. Δαμαβέργης με κάτι χαρι-
τωμένα ανέκδοτα, καθώς και κριτική γλωσσικά παρα-
τηρήματα στα Essais de Grammaire Neo-
Grecque του Ψυχάρη.

Δ Π Π.

του σκέψη ήταν να τρέξει να βιάσει το άτιμαστό
να διορθώσει το κακό. Μά το έργο δεν είναι τόσο
εύκολο όσο ή σκέψη. Ο Θώμος Κρανιάς τόξερε και
σ' αυτό ξεχώριζε από τη γυναικαδέρφη του. Οί
φούριες δεν του άρεζαν κ' οί βίες κ' οί φοβέρες
ήξερε πως δεν πιανουν τόπο σ' ετούτη την περί-
σταση. Πρώτα έλειπε ο άνθρωπος που θ' τις έκανε.
Νταλματζίδες και τσολιάδες είχαν τα βουνά του
τόπου του, άλλο καλό· μά ποιός θα πάγαινε να
τους βρή; "Η μή θα του τους έστειλε ο ξαδερφός
του; "Εκείνος, απ' τον καιρό που καταργήθηκαν τα
έπαρχεία και δι μπορούσε να τόν έχη πιά στήν
πόλη κοντά στον ποταμό, τόν άφισε γραμματικό
έκεί στο λασπότοπο της Θεσσαλίας. Το μέτροσε
λοιπόν το πράμα έτσι κι άλλως κ' είδε πως δεν
του μένει άλλο απ' τον καλό τόν τρόπο. "Η πρώτη
σκέψη του ήταν πάλι νάρθη στην κούλια μόνος του
και μ' όλη τη ντροπή που του έρχονταν από τόν
κόσμο κι από τους γνωρίμους του στην πόλη, θα
τάπορσάιζε, αν ή γυναικαδέρφη του δεν έβγαίνει

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την 'Αθήνα Δρ. 8.— Για τις 'Επαρχίες Δρ. 7
Για το 'Εξωτερικό Δρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες (2 Δρ. την τρι-
μήνη) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ά δε στείλει μπροστά
τη συνδρομή του.

10 λεφτά το φύλλο λεφτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κισόκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια
'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχίό-
δρομου ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός υπόγειου Σιδη-
ρόδρομου 'Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «'Εστίας» Γ.
Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πραχτο-
ρεία των 'Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

'Αποκριάτικη Βουλή—Τα λαϊκά ξυπνητήρια
—Τρέμετε, μαλλιαροί!

ΘΑΧΟΥΜΕ λοιπόν και Βουλή, κι αποκριάτικα μάλι-
στα, και τοτο το καλό θάν το χρωστάμε στον κ. Ράλλη
που χάλασε τόν κόσμο όσο να καταφέρει τόν κ. Θεοτόκη,
νάν τη «συγκαλέσει μίαν Δρ' άρχύτερα, πριν περάσουν ο
'Αποκριές.

Ν' αποπνεύσας δίχως Βουλή θα είτανε δλέθριο κ'
έπρεπε με κάθε μέσο, άκόμα και με συλλαλητήρια, να τόν
εξφύγομε ένα τέτοιο μεγάλο κίνδυνο. "Α συλλογιστά να-
νείς, μά στα σοβαρά, πόσα καλή έκαμε σά τοτο τόν τόπο ή
Βουλή, συγκινείται τρομερά με την έπιμονή του κ. Ράλλη
και θαμάζει τους έθνικούς πατέρες που τάπορσίζουμε, μες
στην καρδιά του χειμώνα, να κουβαληθούν έδώ από τις
επαρχίες τους για να διασκεδάσουν τόν κόσμο με τις άτέλιω-
τες και κούφρες παρλάτες τους.

Τόσα γλέντια μαζί μαζί, 'Αποκριά, Βουλή κλπ. πως θα
τά βαστάξουμε;

*

ΦΟΒΕΡΙΣΕ άκόμα ο κ. Ράλλης πως αν δεν πειστεί ο
κ. Προθυπουργός να συγκλέσει τη Βουλή, «θα μεταφέρει,
τόν άγώνα εκτός της αθούσης της Βουλής» και θα πασι-
σει με συλλαλητήρια, ίσως και με κουμπούρες, να πιτύχει
το σκοπό του.

Είναι να κλαίει και να δέρνεται κανείς στα συλλογιέ-
ται πως ο λαός μας κυλιέται σ' τέτλια πολιτική σκλαβιά
ώστε να μπορεί ο κάθε κ. Ράλλης νάν τον σώσει από τη
μύτη και νάν τον μεταχειρίζεται ως όπλο για τους κομ-
ματικούς του τούς σκοπούς.

Για να πάψει να μιλάει έτσι ταπεινωτικά ο κ. Ράλλης,
για το λαό, πρέπει πρώτα ο λαός να ξυπνήσει. Μά τα

στο μεταξύ με την άπαίτηση νάρθη να πάρη τα
παιδιά μαζί του, ή το ελάχιστο τη ν-τροπιασμένη.
Αυτού ήταν που τάμπλεξε ο Θώμος Κρανιάς.
Αυτό δεν ήταν δυνατό να γίνη με κανέναν τρόπο.
Γιατί: "Ίσα ίσα το γιατί αυτό ήθελε να ξεφύγη
'Ανάθεμα τη ώρα μόνος που άπορσάισε να χωριστή
απ' τη μακαρίτισσα, έλεγε με πύνο υέσα του και
για να μη σπαζή το κεφάλι του να βρίσκη άφορμές
και δικαιολογίες, άπάντησε πως θάρθη άμέσως έταν
το έπιτρέψη ή ύπερηβη. Για άναπαψη όμως
σύνωρα και τη συνείδησή του, έπικσε κ' έγραψε και
στο πατέρα του νέου που άπάτησε την κόρη του,
ένα γράμμα γεμάτο άξιοπρέπεια άρχοντική και πα-
τρική άγανάκτηση. Δεν έφινε άμφιβολία καμμία
στο μέλλοντα συμπέθερό του πως από μέρες του
αυτός, ο Θώμος Κρανιάς, θαρούσε σάν τελειωμένο
το συνοικέσιο. Ο παρλής μπακάλης πάλι, όχι λι-
γότερο άξιοπρεπής από τόν πρώην έπαρχό του, βιά-
στηκε να τόν βεβαιώσει με μια σύντομη άπάντηση
πως κι αυτός είναι το ίδιο άγαναχτισμένος με το
άδίκημα του γιου του και πως του έγραψε να
τρέξει να το διορθώσει. Κ' έτσι άλλαχτηκαν δυό

ξυπνητήρια, φαίνεται, άκόμα δεν κουρντιστήκανε. Μπορεί
και να μην παραγγελλήκανε άκόμα

*

ΜΑΣ βεβαίως ο φίλος βουλευτής κ. Καβαλιεράτος πως
θα ξαναφέρει στη Βουλή το Γλωσσικό ζήτημα. Γού κάκου,
σά φίλοι, του συστήσαμε, και του το ήποδείξαμε μάλιστα,
πως δεν τονε συμφέρει ή ξανακάνει ένα τέτοιο χωρατό. Ο
κ. βουλευτής μάς άπεσινόληγχε, λούζοντάς μας μ' ένα κο-
ροδοφτικό χαμόγελο, και μάς δήλωσε πως ή άπόφασή του
είναι όριστική και τελεσίδικη.

Πολυκαλά. "Ας κήμει το κέφι του, με ζημιά πάντα
της καθαρεύουσας που διαφεντεύει, άφου από την άλλη
συζήτηση που άνοιξε τις προάλλες στη Βουλή, ώφέλγχε
σημαντικά τόν άγώνα μας. Εάν του συστήσουμε όμως κα-
κάτι, γιατί το ήπατούμε, και καλά θα νάνει να μάς άκού-
σει. "Όταν τις προάλλες μίλησε στη Βουλή για το Γλωσ-
σικό ζήτημα ήποδείχτης πως είχε διαβάσει μοναχά το
βιβλίο της κ. 'Αλ. Παπαμόσχου, που είχε στείλει και τά-
γοράσανε, την παραμονή της συζήτησης, από τα γραφεία
του Νουμ. Τώρα που θα ξαναμιλήσει πρέπει να πηρου-
σιαστεί στη Βουλή κάπως πιο μελετημένος, και μες εί-
μαστε προθυμότεροι νάν τονε συντρέξουμε δανείζοντάς τον
όλα τα σχετικά βιβλία. "Ας στείλει, δια θέλει, νάν τα
ζητήσει στα γραφεία μας.

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Για όσους μελετούνε στον τόπο μας τα θεα-
τρικά, δέ θα είναι βέβαια άγνωστο πως τα σκηναίκα
έρχκ δεν κάνουν την ίδια έντύπωση σ' όσους άπο-
τελούνε το κοινό που τα παρακολουθεί. Μιά σύχιση
θ' άπαντήση κανείς στις γνώμες, σύχιση που άφορμή
της έχει χίλια έξωτερικά κ' έπιπόλαια αίσθηματα.
Την κρίση που άναβρύζει από το μέσα άνθρωπο,
από τα βαθια της ψυχής, από το διάφανο καθρέφτη
της έσωτερικότητας, άδικα θα την ή γυρέψουμε.

Μιά κυρία ή ένας κύριος του κόσμου θα δείξη
πως συγκινείται από μία έρωτική ιστορία που ξε-
τυλίγεται άπάνου στη σκηνή. "Η τέτοια συγκίνηση
θα είναι άποτέλεσμα της χοντρής ύποθεσης του
δραμάτου. Τα παθήματα του ήρωα ή της ήρωϊνας,
που δεν μπορούν ν' άποχτήσουν το ποθούμενο, θα
φέρουν ίσως και τα δάκρυα στα μάτια. Μά κάτου
απ' αυτό, πίσω του, βαθιά του, μακριά του τίποτα
δέ θα γυρέψουνε να βρουνε. Τα χτυπητά και τα
φανόμενα μόνο.

Ο συγγραφέας παρασταίνοντας την άπλη ζωή,
θέλει να μιλήση με τα στενά για τα πλατειά, με
τα μικρά για τα μεγάλα, με τα τωρινά για τα
μελλούμενα, με τα αύριανά για τα σημερνά, με

τρία γράμματα εύγενικά και φιλικά κι απ' τα δυό-
μέρη κ' ή ύπόθεση έμεινε να μιληθή προφορικά όταν
άνταμωθούν με το καλό. Μά μια απ' το φοβο μήν
του βγή ξανά ή γυναικαδέρφη με την άπαίτηση να
πάη τάφρανα μαζί του, μια γιατί δεν ήταν πρό-
χειρα κάθε στιγμή τα χρήματα για το ταξίδι,
τούτο όλο κι άναβάλλονταν. Κι άποφασίστηκε να
γίνη τη λαμπρή αυτή, όταν περισσότερα «κατι λια-
νώματα από μία ύπερσαική περιόδεα κι όταν πιά
νόμιζε πως στην κούλια κρύωσε το πράγμα και πως
ή άρχόντισσα απ' το χωριό συνήθισε με τη νέα κα-
τάσταση. Και καθώς είδαμε ή στερνή δεν τόν ενό-
χλησε, όσο κι αν τρώγονταν κι άγαναχτούσε με α
της. Ο παρλής μπακάλης πάλι, άμα τόν είδε
που ήρθε, θυμήθηκε λαμπριάτικα κάποιους παλιούς
χρεοφειλότες του ένα γύρο στα χωριά και χαθήκε
απ' την πόλη. Κ' έτσι ο Θώμος Κρανιάς πίστεψε
πως θα φάν με ήτυχία τάρνι στην κούλια του, θα
θυμηθή με συντριβή καρδιάς τη μακαρίτισσα και
μ' άναγκυμένη τη συνείδηση πως ξεπλήρωσε το
πατρικό του χρέος στέρφρανα, θα γυίτη πάλι
σταλλά του καθήκοντα στο λασπότοπο που τόν
άφισε ο ξαδερφός του να κολλήση.

('Ακολουθεί)